

Monumentnummer*: 528876

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 14 februari 2006
Kadaster deel/nr 82867/102

*Woonplaats** Arnhem
*Gemeente** Arnhem
*Provincie** Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	N			7831
Arnhem	N			7906
Arnhem	N			8102
Arnhem	N			8103
Arnhem	N			7348
Arnhem	N			8268
Arnhem	N			8277
Arnhem	N			6927
Arnhem	N			4912
Arnhem	N			6277
Arnhem	N			4910
Arnhem	N			4918
Arnhem	N			6276
Arnhem	N			188
Arnhem	N			886
Arnhem	N			4432
Arnhem	N			7111
Arnhem	N			4993
Arnhem	N			7341
Arnhem	N			4897

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	N			4996
Arnhem	N			4994
Arnhem	N			7342
Arnhem	N			6926
Arnhem	N			4909
Arnhem	N			4431
Arnhem	N			6918
Arnhem	N			4896
Arnhem	N			7344
Arnhem	N			1891
Arnhem	N			6660
Arnhem	N			4915
Arnhem	N			4995
Arnhem	N			7112
Arnhem	N			7345
Arnhem	N			4907
Arnhem	N			4894
Arnhem	N			4917
Arnhem	N			4913
Arnhem	N			6278
Arnhem	N			7343
Arnhem	N			4906
Arnhem	N			4911
Arnhem	N			4343

*Omschrijving***

Omschrijving

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG. Zypendaal is een uitgestrekte buitenplaats met een in een beekdal gelegen landbouwgronden in het noordelijke deel, overgaand in een aangelegd park in 19de-eeuwse landschapsstijl. Begroeiing en paden liggen als van nature in het dal. Het dal wordt omzoomd door bos bestaande uit gemengd loof- en naaldhout. In het bijzonder op de oostelijke dalwand ligt het bos op een steile helling. In het dal ligt een reeks vijvers die gevoed worden uit op het terrein ontspringende bronnen: een spreng ten noorden van het huis Zypendaal en een bronbos ter hoogte van de zuidelijke spiegelvijver. Het huis ligt in een landschappelijk vormgegeven vijver tussen spreng en spiegelvijvers. Grenzend aan deze waterpartijen liggen, vormgegeven in landschapsstijl, paden, gazons en weiden met boomgroepen en markante solitair. Op de dam tussen de spiegelvijvers staat een tuinbeeld (zie hiervoor

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

onderdeel 9). Vanuit de onderste spiegelvijver loopt het water door een duiker onder de Parkweg door, om in Sonsbeek via de Grote Vijver en de St. Jansbeek zijn weg te vervolgen. Visueel is het park Zypendaal met dat van Sonsbeek verbonden via zichten over de waterpartijen. Vanuit Sonsbeek zijn er lange zichtlijnen naar de boerderij De Teerplaats (zie hiervoor onderdeel 7) en het boven de spiegelvijvers gelegen tuinhuis (zie hiervoor onderdeel 5). De formele toegang naar het huis loopt via het toegangshek (zie hiervoor onderdeel 8) aan de Zypendaalseweg, direct achter de boerderij De Teerplaats. De langgerekte toegangsweg slingert zich met flauwe bochten door het dal naar het huis. Gaande langs de weg neemt men een afwisselende reeks taferelen waar, waarbij gebruik gemaakt is van de natuurlijke gesteldheid van het terrein. De toegangspoort ligt in een bosrand. Na passage van een klein bosgedeelte wordt de eerste open plek gevormd door de Kleine Weide. Vervolgens doorsnijdt de oprijlaan een bosgedeelte, waarin aan de oostzijde een bronbos min of meer verscholen ligt met een sterk meanderende beek met kleine watervallen van veldkeien, waarschijnlijk van de hand van Petzold. Na het bosgedeelte loopt de laan langs een grotere open ruimte waarin ook het huis direct bij het betreden van de ruimte al zichtbaar is. De ruimte bestaat uit gras met in de randen boom- en heestergroepen. Aan de oostzijde rijst de bosrand op (Bickersberg). Ter hoogte van het huis, dat in een vijver ligt, verbreedt het pad zich tot een voorplein. Direct voor het huis staan in een formele symmetrische setting ter weerszijden van een eenvoudige bloementuin (reconstructie uit 1984 op basis van oude foto's) het koetshuis (zie hiervoor onderdeel 3) en de oranjerie (zie hiervoor onderdeel 4). Na het huis volgt een kleinere weide omzoomd door boomgroepen en bosranden en afgeperkt met een gietijzeren hekwerk (zie hiervoor onderdeel 10). In de rand aan de westkant bevindt zich het huis Casa Bianca (zie hiervoor onderdeel 6), in een zichtlijn vanaf het huis en evenals het huis in de monding van een zijdal gelegen. De weide verruimt zich hierna in oostelijke richting in een zijdal waarin weiden en landbouwgronden liggen. In de bosrand ten noorden van het huis is een spreng gegraven van waaruit het water ontspringt dat de vijvers van Zypendaal en Sonsbeek voedt. De spreng loopt uit in de landschappelijk vormgegeven vijver waar het huis in staat. Stroomafwaarts komt het water via twee spiegelvijvers in de Grote Vijver van Sonsbeek terecht. De bovenste der spiegelvijvers is regelmatig rechthoekig van vorm, hetgeen nog wordt benadrukt door begeleidende formele laanbeplanting. De tweede spiegelvijver verbreedt zich stroomafwaarts ter hoogte van de Kleine Weide.

Waardering

PARK- EN TUINAANLEG, behorend tot de historische buitenplaats Zypendaal van algemeen cultuur-, architectuur en tuinhistorisch belang

- wegens de ouderdom
- wegens de gaafheid
- wegens de kwaliteit van het ontwerp waarbij knap gebruik gemaakt is van de terreinomstandigheden en bossen en landbouwgronden zijn geïncorporeerd
- als een fraai voorbeeld van een landschappelijke aanleg uit het begin van de 19de eeuw in samenhang met de 18de-eeuwse hoofd- en bijgebouwen
- wegens de karakteristieke afwisseling van open en gesloten ruimtes
- wegens de vista's vanuit en naar het hoofdgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- wegens het karakteristieke padenpatroon
- wegens de visueel-ruimtelijke context waarin de gebouwen een bewuste plaats hebben gekregen

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg